

İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Okul Yaşam Kalitesi Algıları ile İş Doyumunu Algıları Arasındaki İlişki

Havva KARAKAYA ÇİÇEK¹, Adil ÇORUK²

¹ Öğretmen, Biyükkökmece Atatürk İlkokulu, hvv_@hotmail.com

² Yrd. Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, adilcoruk@hotmail.com

Geliş Tarihi/Received: 31.03.2017

Kabul Tarihi/Accepted: 10.09.2017

e-Yayım/e-Printed: 30.10.2017

DOI: <http://dx.doi.org/10.14582/DUZGEF.1838>

ÖZ

Bu çalışmada, ilköğretim öğretmenlerinin okul yaşam kalitesi algılama düzeyleri ile iş doyumunu algıları arasındaki ilişki incelenmiştir. Çeşitli bireysel özelliklere, sosyal ve demografik değişkenlere bağlı olarak öğretmenlerin okul yaşam kalitesi algıları ve iş doyumunu algıları arasındaki anlamlı farklılıklar belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmada betimsel nitelikte ilişkisel tarama modeli kullanılmış ve veri elde etmek için anket tekniği uygulanmıştır. Çalışmada, "Minnesota İş Doyumunu Anketi" ile Tunacan (2005) ve Doğan (2005)'in araştırmalarında kullanılan anket formlarındaki maddelerin Gündüz (2008) tarafından ifadeleri değiştirilen ve iş doyumunu etkileyen faktörler göz önünde bulundurularak hazırlanan 20 soruluk iş doyumunu anketi kullanılmıştır. Okul yaşam kalitesini ölçmek için ise Sarı (2007) tarafından geliştirilen ve İlmen (2010) tarafından revize edilen "Okul Yaşam Kalitesi Ölçeği" kullanılmıştır. Elde edilen verilerin çözümlenmesinde frekans, yüzde, ortalama, standart sapma, t-testi, ANOVA ve Pearson Momentler Çarpımı testleri kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini, 2014-2015 eğitim-öğretim yılında Çanakkale merkezde görev yapan ilk ve ortaokul öğretmenleri oluşturmaktadır. 210 kadın, 100 erkek olmak üzere toplam örneklem 310 kişidir. Araştırmanın neticesinde ilk ve ortaokul öğretmenlerinin iş doyum algıları ile okul yaşam kalitesi algıları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: İş doyumunu, okul yaşam kalitesi, öğretmenlik mesleği.

The Relationship Between Quality of School Life and Job Satisfaction Perceptions of Teachers in Elementary Schools

ABSTRACT

In this study, the relationship between quality of school life and job satisfaction perceptions of teachers in elementary schools were investigated. In relation to social demographic variables; the relationship between the perceptions of life quality of teachers and the perceptions of job satisfaction has been determined. In this study to measure job satisfaction "Minnesota Satisfaction Questionnaire" and 20 item job satisfaction scale (which was modified by Gündüz (2008)) that is used in surveys of Tunacan (2005) and Doğan (2005) were used. To measure the quality of school life the Quality of School life Questionnaire developed by Sarı (2007) and revised by İlmen (2010) was used. The analysis of the obtained data, frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, ANOVA and Pearson Product Moment tests were used. The population of this study consisted of primary and secondary school teachers who worked in the center of Çanakkale in 2014-2015 academic year. The total sample of 310 people, including 210 women and 100 men. A significant positive relationship between the perception of job satisfaction and the perception of quality of school life of primary and secondary school teachers was found.

Keywords: Job Satisfaction, quality of school life, teaching profession.

1. GİRİŞ

Bir toplumun gelişmesi, dünyada hak ettiği yerini alması ve konumunu sürdürebilmesi açısından eğitimin önemi büyüktür. Eğitim faaliyetlerinin gerçekleştiği eğitim örgütleri kaliteli eğitimle üstün nitelikli bireyler yetiştirmeyi amaç edinmiş kurumlardır. Bu amacı gerçekleştirmede temel rolü öğretmenler oynamaktadır. Okullar belli bir plan ve program çerçevesinde eğitim yapan kurumlardır ve temel sermayesi öğrencilerdir. Eğitimin temel yapı taşlarından birisi de okullardır. Okullar eğitimin en önemli ayağını oluşturmaktadır. Toplumun iyi yetiştirilmiş bireylere her alanda ihtiyacı vardır. Toplumun ve yaşamın her alanını derinden etkileyen, hayata her alanda yön verme gücüne sahip olan okulların yaşam kalitesinin önemi her geçen gün artmakta ve bu konuda yapılan araştırmaların sayısı gün geçtikçe çoğalmaktadır. Okul yaşam kalitesi; okulların içinde bulunduğu duruma ışık tutabilecek ve dolayısıyla ilgililerin eksiklikleri görmesine yardımcı olabilecek,

eğitimin öneminin her geçen gün biraz daha arttığı günümüzde eğitimin gelişimine olumlu yönde katkı sağlayacak önemli bir kavramdır. Okul yaşam kalitesi, okuldaki bireylerin her yönden mutlu olabildikleri bir ortamı ifade etmektedir. Öğretmenlerin eğitim örgütlerinde başarılı olabilmeleri okullarında kaliteli bir iş yaşamına sahip olmalarıyla mümkün olabilir. Okul yaşam kalitesi iş doyumunu etkileyen birçok faktörü de kapsamı bakımından önem taşımaktadır. Toplumların gelişmesinde, ilerlemesinde yaptığı işten memnun, iş doyumunu yüksek meslek elemanlarının varlığı oldukça önemlidir. Eğitimde verimin sağlanabilmesi için personelin moralinin yüksek olması gerekmektedir. Öğretmenlerin işlerini severek ve isteyerek yaptıkları durumlarda iş doyumlarının daha yüksek olacağı bir gerçektir. Eğitimin ülke geleceği için önemi düşünüldüğünde, okuldaki kaliteli bir iş yaşamı, öğretmenlerin iş doyumuna dolayısıyla eğitim öğretim faaliyetlerinin başarılı bir şekilde yerine getirilmesinde etkili olacaktır.

İş doyumunu ve okul yaşam kalitesi etkili bir eğitim öğretim faaliyeti gerçekleştirebilme adına önemli olan iki değişkendir. Öğretmenlerin iş doyumlarının yüksek olması yetiştirdikleri öğrencilere de olumlu olarak yansımakta ve onların başarılarını da artırmaktadır. Aynı şekilde okul yaşam kalitesinin yüksek olması da öğretmenin yaptığı işi severek yapmasına, okulda daha verimli zaman geçirmesine neden olacaktır. Bu doğrultuda çalışmanın sonuçlarının eğitim öğretim süreçleri boyunca geleceğimize yön veren öğretmenlerin sorunlarına yönelik çözüm arayışlarına ışık tutacağı ve ilgili resmi birimlerin (Milli Eğitim Bakanlığı, İlköğretim Genel Müdürlüğü vd.) dikkatini okul yaşam kalitelerini incelemeye yönlendirebilmesi açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

1.1. Okul Yaşam Kalitesi

Okullar yaşamın bir parçasıdır. Okullar, birer eğitim ve öğrenme ortamı olması yanında öncelikle birer yaşama alanıdır (Erden & Erdem, 2013). Okul öğrencilere sadece bilgi aktarımı yapan bir yer değildir. Okul bilgi aktarımının yanı sıra öğrencileri aynı zamanda hayata hazırlayan, onların sosyalleşmesi için çaba gösteren bir toplum merkezi olarak görülmektedir (İnal, 2009). Okullar öğrencilerin akademik gelişimlerinden sorumlu olduğu kadar sosyal gelişimlerinden de sorumludur (Eriş & Anıl, 2016).

Linnakylä ve Brunell (1996), okul yaşam kalitesi kavramının temelinde yaşam kalitesi kavramının olduğunu belirtmektedir. Yaşam kalitesi, genel ve sürekli bir iyi olma halidir. Yaşam kalitesi, okullarda genel yaşam kalitesinin belirlenmesinde önemli etkiye sahiptir. Okul yaşamı kalitesi kavramını ilk olarak Epstein ve Mc Portland (1976) kullanmıştır (Demir & Yıldızlı, 2015; Erden & Erdem, 2013). Okul yaşam kalitesi, öğrencilerin akademik başarıları ve eğitimin diğer çıktıları üzerinde önemli etkilere sahiptir (Tunç & Beşaltı, 2014). Kaliteli okullar hem öğrenci hem de öğretmen açısından büyük öneme sahiptir. Öğretmen ve öğrenci açısından okul yaşam kalitesini arttıran, velilerin arzu ve hayallerini büyüten, öğretmen yaratıcılığını ve coşkusunu güdüleyen ve öğrencilerini okulu sevmeleri ve her gün orda bulunmayı istemeleri için yücelten yerlerdir (Leonard, 2002).

Karatzias ve diğerleri (2001), okul yaşam kalitesinin zor tanımlanabilen bir kavram olduğunu, okul yaşam kalitesinin, okulla ilgili faktörler ve öğrencilerin okul yaşamı ve kültürüne katılmaları sonucunda edindikleri eğitsel yaşantılar tarafından belirlenen genel bir iyi olma hali olduğunu ifade etmektedirler (Sarı, 2012).

Okul yaşam kalitesi genellikle bireylerle okul toplumu arasındaki etkileşimden doğar. Okul yaşam kalitesi sadece kişisel özelliklerden veya kişilerin tecrübelerinden etkilenmez aynı zamanda öğrencilerin öğretmenleriyle, öğretmenlerin birbirleriyle ve okul kültürüyle ilişkilerinden de etkilenir (Malin & Linnakylä, 2001).

1.2. İş Doyumu

İş doyumunu çalışanların işlerine karşı hissettikleri memnuniyet veya memnuniyetsizliktir (Vural, 2004). İş doyumunu genellikle iş görenin iş ortamındaki deneyimlerinin onun üzerinde bıraktığı olumlu etki, işlerine karşı hissettikleri olumlu duygu, çalışanın işini değerlendirmesi sonunda hissettiği olumlu tutum, iş ortamını değerlendirmesi sonucunda duyduğu mutluluk ya da ulaştığı duygusal doyum olarak ifade edilmektedir (Akçamete, Kaner & Sucuoğlu, 2001; Filiz, 2014). Bir başka tanıma göre iş doyumunu, işten elde edilen maddi çıkarlarla ve çalışanın iş arkadaşları ile birlikte keyifli bir iş yaparak bir eser meydana getirmekten duydukları haz olarak ifade edilmektedir (Akıncı, 2002). İş doyumunu yüksek olan kişilerin genellikle iş hakkında olumlu

duygulara sahip olduğu, iş doyumunu düşük olan kişilerin ise işi hakkında olumsuz duygulara sahip olduğu düşünülmektedir (Robbins & Judge, 2012).

Çalışanların işlerinden duydukları hoşnutsuzluk veya hoşnutsuzluk olarak kabul gören iş doyumunu kavramı, işin nitelikleri ile çalışanların beklenti ve isteklerinin karşılanması sonucu gerçekleşir (Miner, 1992). Dolayısıyla iş doyumunu düzeyinin işin, kişinin ihtiyaçlarının karşılanması derecesi ile orantılı olarak arttığı düşünülmektedir (Keser, 2005). İş doyumunu; bireyin işle ilgili değerlerinin, gereksinimleriyle uyumlu olması ve işinde karşılandığını düşünmesi olarak ifade edilirken buna destek olarak, iş doyumunu için işin özellikleriyle-bireyin beklentilerinin birbirine uyduğunda gerçekleşeceği de belirtilir ve bu uyum ne kadar çoksa iş doyumunun da o kadar çok olacağı ifade edilir.

İş doyumunu yüksek olan çalışanlar, daha sağlıklı, daha mutlu olmakta, mutluluğunu iş dışına taşımakta, yaşamın diğer alanlarında da mutlu olmaktadır. İş doyumunun düşük olması ise, işe yabancılaşmaya, işin anlamsız hale gelmesine, saldırgan tepkilere, değişime dirence ve daha birçok olumsuz sonuca neden olabilmektedir (Altinkurt & Yılmaz, 2014).

Okul yaşam kalitesi iş doyumunu etkileyen birçok faktörü de kapsamı bakımından önem taşımaktadır. Okul yaşam kalitesinin yüksek olduğu okullarda öğretmenlerden beklenen başarı düzeyi de fazla olacaktır. Eğitim programının uygulayıcısı olarak eğitim sisteminin temel amaçlarına ulaşmasında önemli roller üstlenen öğretmenlerin okul yaşam kalitesini algılama düzeyleri, eğitim-öğretim ortamının etkililiğini belirleme açısından oldukça önemlidir. Dolayısıyla eğitim faaliyetlerini yürüten öğretmenlerin yaptıkları işten memnun olmaları ve sevecek görevlerini yapmaları önem taşımaktadır. Okul yaşam kalitesi, iş doyumunu üzerinde bu denli önemli olmasına rağmen çalışmalara literatürde çok az sayıda rastlanmış ve rastlanan bu çalışmalarda çoğunlukla öğrencilerin okul yaşam kalitesi ile ilgili algıları incelenmiştir. Ayrıca okul yaşam kalitesi algıları ile iş doyumunu algıları arasındaki ilişkiyi inceleyen bir araştırmaya rastlanamamıştır. Bu doğrultuda “öğretmenlerin okul yaşam kalitesini algılama düzeyleri ile iş doyum düzeyleri arasındaki ilişki” bu araştırmaya konu olmuştur.

2. YÖNTEM

İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin okul yaşam kalitesi algıları ile iş doyumunu düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik olan bu çalışmada betimsel nitelikte ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli bir grubun belirli özelliklerini belirlemek için verilerin toplanmasını amaçlayan çalışmalardır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır, herhangi bir şekilde etkileme çabası gösterilmez (Karasar, 2011).

2.1. Katılımcılar

Araştırmanın evrenini 2014-2015 eğitim öğretim yılında Çanakkale merkezde görev yapan ilköğretim öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini belirlerken Çanakkale merkezde bulunan resmi ilköğretim okullarından her biri bir küme olarak kabul edilmiştir. Daha sonra bu okullar içinden oransız küme örnekleme yöntemi ile yeterli sayıda okul belirlenmiştir. Oransız küme örnekleme, evrendeki tüm kümelerin tek tek eşit seçilme şansına sahip oldukları örnekleme türüdür (Karasar, 2011). Böylece merkezdeki, oransız küme örnekleme yöntemi ile seçilen okullardaki öğretmen sayıları örneklemini oluşturmuştur. Bu doğrultuda Çanakkale merkezde görev yapan ilköğretim öğretmenlerinden 310 tanesi örnekleme alınmıştır. Örnekleme ilişkin bilgiler aşağıdaki gibidir.

Tablo 1. Örneklemin demografik özellikleri

	Değişken	Frekans	Yüzde
Cinsiyet	Erkek	210	67,7
	Kadın	100	32,3
Çalışılan Okul Türü	İlkokul	192	61,9
	Ortaokul	118	38,1
Branş	Sınıf Öğrt.	166	53,5
	Branş Öğrt.	144	46,5
Kıdem	0-5 yıl	10	3,2
	6-10 yıl	42	13,5
	11-15 yıl	79	25,5
	16-20 yıl	47	15,2
	21 yıl ve üstü	132	42,6

	Öğretmen Okulu	12	3.9
	Eğitim Ens./Eğitim Yük. Okulu	61	19.7
Mezun Olunan Okul Türü	Lisans Tamamlama	47	15.2
	Eğitim Fakültesi	138	44.5
	Fen-Edebiyat Fakültesi	29	9.4
	Diğer Fakülte	23	7.4

Katılımcıların %67,3'ü kadın, %32,3'ü erkektir; %53,5'i sınıf öğretmeni, %46,5'i ise branş öğretmenidir. Çalıştıkları okul türü açısından bakıldığında ise %61,9'u ilkokulda, %38,1'i ise ortaokulda görev yapmaktadır. Katılımcıların kıdemlerine bakıldığında %42,6'sı 21 yıl ve üstü kıdeme sahiptir. Katılımcıların %44,5'i eğitim Fakültesi mezunu, %19,7'si Eğitim Enstitüsü mezunu, %15,2'si lisans tamamlayarak mezun olmuştur.

2.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak öğretmenlerin iş doyumunu düzeylerini belirlemeye yönelik olarak Gündüz (2008) tarafından revize edilen "İş Doyumu Anketi" ve öğretmenlerin okul yaşam kalitesi algılarını ölçmek için ise Sarı (2007) tarafından geliştirilen ve İlmen (2010) tarafından revize edilen "Okul Yaşam Kalitesi Ölçeği" kullanılmıştır. Ayrıca öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı farklılıkların bulunup bulunmadığını belirlemeye yönelik çalışmanın amacına hizmet edecek demografik bilgilerin yer aldığı kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Kullanılan veri toplama araçlarına ilişkin bilgiler aşağıda sunulmuştur.

2.2.1. İş Doyumu Ölçeği

İş Doyumu Ölçeği "Minnesota İş Doyumu Anketi" ile Tunacan (2005) ve Doğan (2005)'in araştırmalarında kullanılan anket formlarındaki maddelerin ifadeleri değiştirilerek Gündüz (2008) tarafından 20 soruya düşürülmüş ve uzman görüşüne başvurulmuş gerekli düzenlemeler yapıldıktan sonra pilot uygulama yapılmıştır. Yapılan pilot uygulama sonucunda geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmış ve 1 sorunun madde toplam korelasyonu negatif çıktığı için soru çıkartılmıştır. Kalan 19 maddenin maddeler arasındaki tutarlılığın, benzeşikliğinin ölçüsü olan Cronbach α katsayıları hesaplanmıştır. Buna göre aracın güvenilirlik katsayısı Cronbach Alpha değeri 0.93 olarak bulunmuştur. Bu değer anketin güvenilirlik düzeyinin oldukça yüksek olduğunu göstermektedir.

2.2.2. Okul Yaşam Kalitesi Ölçeği

Okul Yaşam Kalitesi Ölçeği (OYKÖ) için hazırlanan madde havuzu; okula yönelik algılar, öğretmene yönelik algılar, öğrenciye yönelik algılar ve yöneticiye yönelik algılar olmak üzere dört alt boyuttan meydana gelip 50 maddeden oluşmaktadır. Anket maddelerinin, maddeler arasındaki tutarlılığın, benzeşikliğinin ölçüsü olan Cronbach α katsayıları hesaplanmıştır. Buna göre aracın güvenilirlik katsayısı Cronbach Alpha değeri 0.91 olarak bulunmuştur. Bu değer anketin güvenilirlik düzeyinin oldukça yüksek olduğunu göstermektedir.

2.3. Veri Analizi

Elde edilen verilerin çözümlenmesinde öğretmenlerin görüşlerinin cinsiyet, çalışılan okul türü ve branş değişkenleri açısından anlamlı farklılık gösterip göstermediği t-testi ile araştırılmıştır. Kıdem ve mezun olunan okul türü değişkenleri açısından farklılaşıp farklılaşmadığı ise tek yönlü varyans analizi ile araştırılmıştır. Gruplararası farkın olduğu durumda, farklılığın hangi gruptan kaynaklı olduğunu bulmak için ise Tukey testi yapılmıştır. Grupların karşılaştırılmasında anlamlılık düzeyi 0.05 olarak alınmıştır. Öğretmenlerin iş doyumuna yönelik görüşleri ile okul yaşam kalitesi algıları arasında ilişki olup olmadığı Pearson Korelasyon analizi ile araştırılmıştır.

3. BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın amacına uygun olarak ulaşılan bulgulara yer verilmiştir. Bulgular iş doyumuna yönelik bulgular ve okul yaşam kalitesine yönelik bulgular olarak iki alt başlıkta ele alınmıştır.

3.1. İş Doyumuna İlişkin Bulgular

Bu alt başlıkta öğretmenlerin iş doyumuna ilişkin görüşleri bağımsız değişkenler cinsiyet, kıdem, branş, mezun olunan okul türü ve çalışılan okul türü açısından incelenmiştir.

Cinsiyet değişkenine göre öğretmenlerin görüşlerinin iş doyumunu açısından anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere ilişkisiz örneklem t-testi uygulanmış ve bulgular aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 2. Öğretmenlerin iş doyumuna ilişkin görüşlerinin cinsiyet değişkeni açısından incelenmesi

	Cinsiyet	N	X	s	sd	t	p
İş Doyumu	Kadın	210	3.54	.605	308	2.17	.300
	Erkek	100	3.70	.612			

Öğretmenlerin iş doyumuna ilişkin görüşlerinin cinsiyet değişkeni açısından anlamlı farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymak için yapılan t-testi sonucuna göre öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı ortaya çıkmıştır. Cinsiyet değişkeninin öğretmenlerin iş doyumuna ilişkin düzeylerinde anlamlı bir farklılık oluşturacak bir etmen olmadığı söylenebilir.

Kıdem değişkenine göre öğretmenlerin görüşlerinin iş doyumuna ilişkin anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmış ve bulgular aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 3. Öğretmenlerin iş doyumuna ilişkin görüşlerinin kıdem değişkeni açısından incelenmesi

	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
İş Doyumu	Gruplar Arası	3.604	4	.901	2.45	.040*	16-20 yıl- 21 yıl ve üstü
	Gruplar İçi	112.82	305	.367			
	Toplam	115.686	309				

Kıdem değişkeni açısından öğretmenlerin görüşlerinin yer aldığı tablo 3'e bakıldığında öğretmenlerin görüşlerinin anlamlı farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır. Yapılan Tukey testi sonucu 21 yıl ve üstü kıdeme sahip öğretmenlerin görüşleri ile 16-20 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin görüşleri arasında 21 yıl ve üstü kıdeme sahip öğretmenler lehine anlamlı bir farklılık söz konusudur.

Branş değişkenine göre öğretmenlerin görüşlerinin iş doyumuna ilişkin anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere ilişkisiz örneklem t-testi uygulanmış ve bulgular aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 4. Öğretmenlerin iş doyumuna ilişkin görüşlerinin branş değişkeni açısından incelenmesi

	Branş	N	X	s	sd	t	P
İş Doyumu	Sınıf öğrt	166	3.70	.601	308	3.51	.001*
	Branş öğrt	144	3.46	.599			

Yapılan ilişkisiz örneklem t-testi sonucuna göre sınıf öğretmenlerinin iş doyumuna ilişkin düzeyleriyle branş öğretmenlerinin iş doyumuna ilişkin düzeyleri arasında anlamlı farklılık gözlenmiştir. Sınıf öğretmenlerinin iş doyumuna ilişkin düzeyleri branş öğretmenlerinin iş doyumuna ilişkin düzeylerine oranla daha fazladır.

Mezun olunan okul türü değişkenine göre öğretmenlerin görüşlerinin iş doyumuna ilişkin anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmış ve bulgular aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 5. Öğretmenlerin iş doyumuna ilişkin görüşlerinin mezun olunan okul türü değişkeni açısından incelenmesi

	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
İş Doyumu	Gruplar Arası	10.664	4	2.133	6.174	.000*	Öğr. Okulu- Eğitim Ens. /Eğitim Fak.
	Gruplar İçi	105.022	305	.345			
	Toplam	115.686	309				

Mezun olunan okul türü değişkeni açısından öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde gruplar arasında anlamlı farklılıkların olduğu görülmektedir. Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemeye yönelik olarak yapılan Tukey testi sonucuna göre anlamlı farklılığın Eğitim Fakültesi mezunları ile Öğretmen Okulu ve Eğitim Enstitüsü/Yüksekokulu mezunları arasında olduğu ortaya çıkmıştır. Eğitim Fakültesi mezunu öğretmenlerin iş doyumuna ilişkin algıları Öğretmen Okulu ve Eğitim Enstitüsü/Yüksekokulu mezunlarına göre anlamlı farklılık oluşturacak ölçüde daha düşüktür.

Çalışılan okul türü değişkenine göre öğretmenlerin görüşlerinin iş doyumuna ilişkin anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere ilişkisiz örneklem t-testi uygulanmış ve bulgular aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 6. Öğretmenlerin iş doyumuna ilişkin görüşlerinin çalışılan okul türü değişkeni açısından incelenmesi

	Okul Türü	N	X	s	sd	t	p
İş Doyumu	İlkokul	192	3.66	.602	308	2.50	.013*
	Ortaokul	118	3.48	.613			

Öğretmenlerin görüşlerinin çalışılan okul türü değişkeni açısından anlamlı farklılık göstermediğini ortaya koymak amacıyla yapılan ilişkisiz örneklem t-testi sonuçlarına göre öğretmenlerin görüşlerinin anlamlı farklılıklar gösterdiği tablo 6'da görülmektedir. İlkokulda görev yapan öğretmenlerin iş doyumu algılama düzeyleri, ortaokulda görev yapan öğretmenlerin iş doyumu algılama düzeylerinden daha yüksektir ve bu durum anlamlı bir farklılık oluşturmaktadır.

3.2. Okul Yaşam Kalitesine İlişkin Bulgular

Bu alt başlıkta öğretmenlerin okul yaşam kalitesine ilişkin görüşleri bağımsız değişkenler cinsiyet, kıdem, branş, mezun olunan okul türü ve çalışılan okul türü açısından incelenmiştir.

Cinsiyet türü değişkenine göre öğretmenlerin görüşlerinin okul yaşam kalitesi açısından anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere ilişkisiz örneklem t-testi uygulanmış ve bulgular tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. Öğretmenlerin okul yaşam kalitesi algılarına ilişkin görüşlerinin cinsiyet türü değişkeni açısından incelenmesi

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	s.	sd	t	P																																												
Yöneticiye Yönelik Algı	Erkek	100	3.70	.727	308	1.248	.213																																												
	Kadın	210	3.59	.722				Öğretmene Yönelik Algı	Erkek	100	3.81	.560	308	.426	.671	Kadın	210	3.79	.415	Okula Yönelik Algı	Erkek	100	3.68	.488	308	2.54	.012*	Kadın	210	3.53	.497	Öğrenciye Yönelik Algı	Erkek	100	3.38	.581	308	3.84	.000*	Kadın	210	3.07	.684	Okul Yaşam Kalitesi (Genel)	Erkek	100	3.70	.469	308	2.200	.029*
Öğretmene Yönelik Algı	Erkek	100	3.81	.560	308	.426	.671																																												
	Kadın	210	3.79	.415				Okula Yönelik Algı	Erkek	100	3.68	.488	308	2.54	.012*	Kadın	210	3.53	.497	Öğrenciye Yönelik Algı	Erkek	100	3.38	.581	308	3.84	.000*	Kadın	210	3.07	.684	Okul Yaşam Kalitesi (Genel)	Erkek	100	3.70	.469	308	2.200	.029*	Kadın	210	3.58	.431								
Okula Yönelik Algı	Erkek	100	3.68	.488	308	2.54	.012*																																												
	Kadın	210	3.53	.497				Öğrenciye Yönelik Algı	Erkek	100	3.38	.581	308	3.84	.000*	Kadın	210	3.07	.684	Okul Yaşam Kalitesi (Genel)	Erkek	100	3.70	.469	308	2.200	.029*	Kadın	210	3.58	.431																				
Öğrenciye Yönelik Algı	Erkek	100	3.38	.581	308	3.84	.000*																																												
	Kadın	210	3.07	.684				Okul Yaşam Kalitesi (Genel)	Erkek	100	3.70	.469	308	2.200	.029*	Kadın	210	3.58	.431																																
Okul Yaşam Kalitesi (Genel)	Erkek	100	3.70	.469	308	2.200	.029*																																												
	Kadın	210	3.58	.431																																															

Öğretmenlerin okul yaşam kalitesine algılarına ilişkin görüşlerinin genel anlamda cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği tablo 7'de görülmektedir. Aynı zamanda okula yönelik algı ve öğrenciye yönelik algı alt boyutlarında da anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir. Anlamlı farklılıkların hem genel okul yaşam kalitesi algısında hem de alt boyutlar olan okula yönelik algı ve öğrenciye yönelik algı boyutlarında erkek öğretmenler lehine olduğu görülmektedir. Yöneticiye yönelik algı ve öğretmene yönelik algı alt boyutlarında ise anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Kıdem değişkenine göre öğretmenlerin görüşlerinin okul yaşam kalitesi algıları açısından anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmış ve bulgular aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 8. Öğretmenlerin okul yaşam kalitesi algılarına ilişkin görüşlerinin kıdem değişkeni açısından incelenmesi

	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Yöneticiye yönelik algı	Gruplar Arası	2.118	4	.530	1.009	.403	-
	Gruplar İçi	160.06	305	.525			
	Toplam	162.178	309				
Öğretmene yönelik algı	Gruplar Arası	.962	4	.241	1.108	.353	-
	Gruplar İçi	66.245	305	.217			
	Toplam	67.207	309				
Okula yönelik algı	Gruplar Arası	1.257	4	.314	1.268	.282	-
	Gruplar İçi	75.583	305	.248			
	Toplam	76.840	309				
Öğrenciye yönelik algı	Gruplar Arası	.560	4	.140	.311	.870	-
	Gruplar İçi	137.149	305	.450			
	Toplam	137.709	309				
Okul Yaşam Kalitesi (Genel)	Gruplar Arası	.854	4	.214	1.074	.369	-
	Gruplar İçi	60.613	305	.199			
	Toplam	61.467	309				

Tablo 8'de de görüldüğü gibi öğretmenlerin okul yaşam kalitesi algılarına ilişkin görüşlerinin kıdem değişkeni açısından anlamlı bir farklılık oluşturmadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre öğretmenlerin görüşlerinin gerek genel okul yaşam kalitesi algısına ilişkin, gerekse de alt boyutlara ilişkin anlamlı farklılıklar oluşturmadığı söylenebilir.

Branş değişkenine göre öğretmenlerin görüşlerinin okul yaşam kalitesi algıları açısından anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere ilişkisiz örneklem t-testi uygulanmış ve bulgular tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9. Öğretmenlerin okul yaşam kalitesi algılarına ilişkin görüşlerinin branş değişkeni açısından incelenmesi

	Branş	N	$\bar{X}$	s.	sd	t	P
Yöneticiye Yönelik Algı	Sınıf Ö.	166	3.69	.647	308	1.42	.156
	Branş Ö.	144	3.57	.802			
Öğretmene Yönelik Algı	Sınıf Ö.	166	3.80	.489	308	.060	.952
	Branş Ö.	144	3.81	.440			
Okula Yönelik Algı	Sınıf Ö.	166	3.59	.472	308	1.824	.069
	Branş Ö.	144	3.49	.523			
Öğrenciye Yönelik Algı	Sınıf Ö.	166	3.18	.590	308	1.446	.149
	Branş Ö.	144	3.05	.743			
Okul Yaşam Kalitesi	Sınıf Ö.	166	3.65	.430	308	1.268	.206
	Branş Ö.	144	3.58	.463			

Branş değişkeni açısından öğretmenlerin okul yaşam kalitesine ilişkin görüşlerinin anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere yapılan t testi sonuçlarının yer aldığı tablo 9'a göre öğretmenlerin görüşlerinin branş değişkeni açısından hem genel okul yaşam kalitesi bağlamında hem de alt boyutlar bağlamında anlamlı bir farklılık göstermediği bulgusuna ulaşılmıştır. Bu araştırmanın bulguları çerçevesinde branş değişkeninin okul yaşam kalitesi ve alt boyutları üzerinde anlamlı bir etkisinden söz edilemez.

Mezun olunan okul türü değişkenine göre öğretmenlerin görüşlerinin okul yaşam kalitesi algıları açısından anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere varyans analizi (ANOVA) uygulanmış ve bulgular aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 10. Öğretmenlerin okul yaşam kalitesi algılarına ilişkin görüşlerinin mezun olunan okul türü açısından incelenmesi

	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Yöneticiye yönelik algı	Gruplar Arası	6.419	5	1.284	2.505	.030*	-
	Gruplar İçi	155.760	304	.512			
	Toplam	162.178	309				
Öğretmene yönelik algı	Gruplar Arası	1.628	5	.326	1.509	.187	-
	Gruplar İçi	65.579	304	.216			
	Toplam	67.207	309				
Okula yönelik algı	Gruplar Arası	2.407	5	.481	1.966	.084	-
	Gruplar İçi	74.434	304	.245			
	Toplam	76.840	309				
Öğrenciye yönelik algı	Gruplar Arası	1.575	5	.315	.703	.621	-
	Gruplar İçi	136.135	304	.448			
	Toplam	137.709	309				
Okul Yaşam Kalitesi (Genel)	Gruplar Arası	2.017	5	.403	2.063	.070	-
	Gruplar İçi	59.450	304	.196			
	Toplam	61.467	309				

Öğretmenlerin okul yaşam kalitesi algılarına ilişkin görüşlerinin mezun olunan okul türü açısından farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik yapılan varyans analizi (ANOVA) sonuçlarının yer aldığı tablo 10'a göre sadece yöneticiye yönelik algı alt boyutunda anlamlı farklılık olduğu, genel okul yaşam kalitesi algıları ve diğer alt boyutlar açısından öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir. Anlamlı farklılığın kaynağını belirlemek için yapılan Tukey testi sonucunda farklılığın kaynağı ortaya çıkmamıştır. Bununla birlikte öğretmen okulu mezunlarının görüşlerinin daha olumlu, Eğitim Fakültesi mezunlarının görüşlerinin ise daha olumsuz olduğu görülmüştür.

Öğretmenlerin görüşlerinin okul yaşam kalitesi ve alt boyutları açısından çalışılan okul türü değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere; iki ilişkisiz örneklem ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını belirlemeye yarayan ilişkisiz örneklem için t-testi yapılmıştır ve sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 11. Öğretmenlerin okul yaşam kalitesi algılarına ilişkin görüşlerinin çalışılan okul türü açısından incelenmesi

	Okul Türü	N	$\bar{X}$	s.	sd	T	p
Yöneticiye Yönelik Algı	İlkokul	192	3.66	.649	308	.764	.446
	Ortaokul	118	3.59	.834			
Öğretmene Yönelik Algı	İlkokul	192	3.78	.496	308	-.881	.379
	Ortaokul	118	3.83	.413			
Okula Yönelik Algı	İlkokul	192	3.63	.493	308	2.222	.027*
	Ortaokul	118	3.50	.499			
Öğrenciye Yönelik Algı	İlkokul	192	3.23	.588	308	2.012	.045*
	Ortaokul	118	3.07	.773			
Okul Yaşam Kalitesi (Genel)	İlkokul	192	3.64	.444	308	.943	.673
	Ortaokul	118	3.59	.450			

Öğretmenlerin görüşlerinin okul yaşam kalitesi ve alt boyutları açısından, çalışılan okul türü değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere yapılan t-testi sonuçlarının yer aldığı tablo 11'e göre "okula yönelik algı" ve "öğrenciye yönelik algı" alt boyutlarında öğretmenlerin görüşlerinin ilköğretim görev yapan öğretmenler lehine anlamlı farklılık gösterdiği, diğer boyutlarda ve genel okul yaşam kalitesi algısında ise anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir.

3.3. İş Doyumunu Algıları ile Okul Yaşam Kalitesi Algıları Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular

Öğretmenlerin iş doyumunu algıları ile okul yaşam kalitesi algıları arasındaki ilişkiyi istatistiksel olarak test etmek amacıyla basit korelasyon tekniklerinden sosyal bilimlerde sıklıkla kullanılan Pearson Korelasyon Katsayısı kullanılmıştır. Bu analiz iki sürekli değişken arasındaki doğrusal ilişkiyi açıklamak üzere kullanılmaktadır (Köklü, Büyüköztürk & Bökeoğlu, 2006). Yapılan analiz sonuçları aşağıdaki şekilde tabloleştirilmiştir.

Tablo 12. Öğretmenlerin İş doyumunu Algıları İle Okul Yaşam Kalitesi Algıları Arasındaki İlişki

		İş Doyumu	OYK	Yönetici	Öğretmen	Okul	Öğrenci
İş Doyumu	Pearson Correlation	1					
	Sig. (2-tailed)						
	N	310					
Okul Yaşam Kalitesi	Pearson Correlation	.675	1				
	Sig. (2-tailed)	.000					
	N	310	310				
Yöneticiye Yönelik Algı	Pearson Correlation	.562	.773	1			
	Sig. (2-tailed)	.000	.000				
	N	310	310	310			
Öğretmene Yönelik Algı	Pearson Correlation	.518	.841	.501	1		
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000			
	N	310	310	310	310		
Okula Yönelik Algı	Pearson Correlation	.628	.892	.597	.645	1	
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.000		
	N	310	310	310	310	310	
Öğrenciye Yönelik Algı	Pearson Correlation	.443	.689	.361	.437	.636	1
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	.000	
	N	310	310	310	310	310	310

p < 0.01

Araştırmaya katılan öğretmenlerin iş doyumunu ölçeğinden elde ettikleri puanlar ile okul yaşam kalitesi ölçeğinin yöneticiye yönelik algı, öğretmene yönelik algı, okula yönelik algı ve öğrenciye yönelik algı alt boyutlarından elde ettikleri puanlar arasında pozitif yönlü orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ayrıca genel okul yaşam kalitesi ölçeğinden elde edilen puan ile iş doyumunu ölçeğinden elde edilen puan arasında da pozitif yönlü orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r=.675$, $p<0.01$). Bu doğrultuda öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda oluşan iş doyumunu ölçeği puanları ile okul yaşam kalitesi puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu söylenebilir.

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Okul yaşam kalitesi, okuldaki bireylerin her yönden mutlu olabildikleri bir ortamı ifade etmesi açısından ve iş doyumunu etkileyen birçok değişkeni de kapsamı bakımından önemlidir. Etkili ve verimli bir eğitim imkanı sunabilmek için öğretmenlerin okullarında kaliteli bir iş yaşamına sahip olmaları ve işlerinden doyum sağlamaları da gerekmektedir. Bu çalışmada öğretmenlerin algıladıkları okul yaşam kalitesi ile iş doyumları arasındaki ilişki çeşitli değişkenler açısından ele alınmıştır. Araştırma sonuçlarına göre cinsiyet değişkeni açısından öğretmenlerin iş doyumunu algılarına ilişkin görüşleri anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Bu sonuç Bilir (2007), Çelik (2011), Turcan (2011) ve Koruklu ve diğerleri (2013) tarafından yapılan araştırma sonuçları ile benzerlik gösterirken, Tura (2012), Kumaş (2008), Öcal (2011) ve Yıldız'ın (2013)'ün araştırma sonuçları ile farklılık göstermektedir. Tura (2012), araştırmasında cinsiyetin genel ve dışsal doyum düzeylerinde anlamlı farklılaşma yarattığı ve bu farklılaşmanın erkek öğretmenlerin lehine olduğunu, içsel doyum düzeylerinde ise anlamlı bir farklılaşma yaratmadığı sonucuna ulaşmıştır. Yıldız'ın (2013) yaptığı çalışmada da erkeklerin iş doyum algılama düzeyleri yüksek çıkmıştır. Bu çalışmada da erkek öğretmenlerin görüşleri kadın öğretmenlerin görüşlerine göre daha olumludur. Fakat bu durum anlamlı bir farklılık oluşturacak büyüklükte değildir. Kumaş (2008) ve Öcal (2011) ise yaptıkları araştırmalarında, cinsiyetin genel, içsel ve dışsal iş doyum düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yarattığı bu farkın kadınların lehine olduğunu belirtmişlerdir.

Cinsiyet değişkeni açısından öğretmenlerin okul yaşam kalitesi algıları incelendiğinde genel olarak kadın ve erkek öğretmenlerin okul yaşam kalitesi algıları arasında istatistiksel olarak erkek öğretmenlerin görüşleri lehine anlamlı bir farklılık gözlenmiştir. Alt boyutlar açısından bakıldığında öğretmenlerin görüşlerinin yöneticiye yönelik algı ve öğretmenlere yönelik algı alt boyutlarında cinsiyet değişkeni açısından anlamlı derecede farklılaşmadığı, okula yönelik algı ve öğrenciye yönelik algı alt boyutlarında ise anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucu ortaya çıkmıştır. Okula yönelik algı boyutunda erkek öğretmenlerin görüşleri kadın öğretmenlerin görüşlerinden daha olumlu çıkmıştır. Kadın öğretmenlerin okuldan beklentileri erkek öğretmenlerin okuldan beklentilerine oranla daha fazladır. Beklentilerinin tam olarak karşılanmadığını düşünen kadın öğretmenlerin okula yönelik algıları erkek öğretmenlerin okula yönelik algılarına oranla daha olumsuzdur. Öğrenciye yönelik algı boyutu da cinsiyet türü değişkeni açısından anlamlı şekilde farklılaşmaktadır. Bu boyutta erkek öğretmenlerin görüşleri kadın öğretmenlerin görüşlerine oranla daha olumludur. Korkmaz ve Sadık (2011)'ın araştırmasında ise öğretmenlerin görüşleri cinsiyet değişkeni açısından genel anlamda anlamlı bir farklılık sergilemezken, okul yönetimi alt ölçeğinde, yani yöneticiye yönelik algı alt boyutunda ise erkeklerin görüşlerinin kadınlara oranla daha yüksek çıktığı gözlenmiştir ve bu durum anlamlı bir farklılık oluşturmuştur. Erkek öğretmenler okul yönetimini daha olumlu algılamışlardır. Kadın öğretmenler okul yöneticilerinin olumsuz davranışlarından daha fazla etkilenmektedirler ve bu durum da onların okul yaşam kalitesi algılarına etki etmektedir.

Kıdem değişkeni açısından araştırmanın sonuçlarına bakıldığında iş doyumuna yönelik öğretmenlerin görüşlerinin 21 yıl ve üstü kıdeme sahip öğretmenlerin görüşleri lehine anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bazı araştırmalarda kıdem değişkeni yerine yaş değişkeni kullanılmıştır. Yaş ve kıdemin paralellik gösterdiği göz önünde bulundurularak diğer araştırmalar incelendiğinde; Demirkıran (2004), Bilir (2007) ve Yıldız (2013)'ın yaptıkları araştırma sonuçları bu araştırmanın sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Yaptıkları araştırmalarda 41 yaş ve üzeri öğretmenlerin diğer öğretmenlere göre daha yüksek iş doyumuna yaşadıkları sonucuna ulaşmışlardır. Hizmet süresi ile iş doyumuna arasındaki ilişkiyi açıklamaya yönelik yapılan çalışmaların birçoğunda, çalışanın hizmet süresi arttıkça iş doyumunda artış görüldüğü ortaya konmuştur (Güner, 2007; Şen, 2008). Bu durumda öğretmenlerin kıdemleri arttıkça iş doyumlarının artmasının sebebi olarak; yaşla birlikte artan gelir, mesleki saygınlık ve yaşı genç öğretmenlere oranla mesleki beklentilerinin azalması düşünülebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin okul yaşam kalitesi algıları kıdem değişkeni açısından incelendiğinde ise kıdem değişkeninin okul yaşam kalitesi algısı üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı gözlenmiştir. Türkyılmaz ve Kuş (2010) tarafından yapılan çalışmada da öğretmenlerin kıdemleri ile okul kalitesini algılamaları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Korkmaz (2009) tarafından yapılan araştırmada ise 20 yıl ve üstü kıdeme sahip öğretmenlerin görüşleri ile diğer kıdem yıllarına sahip öğretmenlerin görüşleri arasında 20 yıl ve üstü kıdeme sahip öğretmenlerin görüşleri lehine anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Branş değişkeni açısından öğretmenlerin iş doyumuna yönelik görüşlerinin sınıf öğretmenlerinin lehine anlamlı bir şekilde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Sınıf öğretmenlerinin iş doyumuna düzeyleri branş öğretmenlerinin iş doyumuna düzeylerine oranla daha fazladır. Sınıf öğretmenleri merkezdeki okullarda çalışmaya başlayınca kadar köy ve kasabalarda zor şartlarda uzun yıllar çalışmaktadırlar. Bazı araştırmalarda (Bilir, 2007; Ünverdi, 2016) branş değişkeni açısından anlamlı farklılıklar ortaya çıkmazken, bazı araştırmalarda (Kılıç, 2011; Korkmaz, 2013) ise anlamlı farklılıklar ortaya çıkmıştır. Kılıç (2011) tarafından yapılan araştırmada da bu araştırmanın sonuçlarına benzer şekilde sınıf öğretmenleri lehine anlamlı farklılık ortaya çıkarken, Korkmaz (2013) tarafından yapılan araştırmada ise tam tersi bir durum ortaya çıkmış ve branş öğretmenleri daha olumlu görüş belirtmişlerdir. Okul yaşam kalitesine ilişkin öğretmenlerin görüşlerinin branş değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Branş değişkeninin okul yaşam kalitesi ve alt boyutları üzerinde anlamlı bir yordayıcı olmadığı söylenebilir.

Mezun olunan okul türü değişkeni açısından öğretmenlerin iş doyumuna ilişkin görüşleri incelendiğinde en düşük ortalamaya sahip olanların Eğitim Fakültesi mezunu olan öğretmenlere ait olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Eğitim Fakültesi mezunları Öğretmen Okulu mezunları, Eğitim Enstitüsü mezunları ve Fen

Edebiyat Fakültesi mezunlarına oranla daha az iş doyum algısına sahiptirler. Eğitim Fakültesi mezunu öğretmenlerin görüşleri ile Öğretmen Okulu mezunu öğretmenlerin ve Eğitim Enstitüsü mezunu öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık söz konusudur. Bu sonuç Eğitim Fakültesi mezunu öğretmenlerin yapmış oldukları işten daha farklı beklentileri olduğunu ve bu beklentilerinin karşılanmadığını ortaya koymaktadır. Yılmaz (2010) tarafından yapılan araştırmada da lisans mezunu öğretmenlerin lisansüstü ve doktora mezunu öğretmenlere göre iş doyumlarının daha yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Eğitim süresinin ve mezuniyet derecesinin artmasıyla beklentilerin de arttığı söylenebilir. Bu durumun da iş doyum algısı üzerinde etkisi olduğu düşünülmektedir. Bununla birlikte eğitim düzeyi ile iş doyum arasındaki ilişkiyi incelemeye yönelik yapılan araştırmalarda bu iki değişken arasındaki ilişkinin her zaman tutarlı olmadığı (Güner, 2007) da vurgulanmıştır.

Öğretmenlerin okul yaşam kalitesini algılama düzeylerinin mezun olunan okul türü değişkeni açısından incelendiğinde ise anlamlı bir farklılığın gözlenmediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre mezun olunan okul türünün öğretmenlerin okul yaşam kalitesini algılama düzeylerini etkilemediği ortaya çıkmıştır. Korkmaz (2009) tarafından yapılan araştırmada ise öğretmenlerin okul yaşam kalitesi algılarının mezun olunan okul türü değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. İlgili araştırmada Eğitim Enstitüsü mezunu olan öğretmenlerin okul yaşam kalitesi algıları daha yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin iş doyum düzeyleri çalışılan okul türü değişkeni açısından incelendiğinde öğretmenlerin iş doyum algılama düzeylerinin çalışılan okul türü değişkeni açısından anlamlı şekilde farklılaştığı görülmektedir. Ortalamalar dikkate alındığında ilkokulda görev yapan öğretmenlerin iş doyum algılama düzeylerinin, ortaokulda görev yapan öğretmenlerin iş doyum algılama düzeylerinden daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Kılıç (2011), Çelik (2011), Öcal (2011) ve Yıldız (2013) tarafından yapılan araştırmalarda da bu çalışma bulgularını destekler nitelikte sonuçlara ulaşılmıştır. İlgili araştırmalarda da ilkokulda çalışan öğretmenlerin iş doyumlarının ortaokulda çalışan öğretmenlerin iş doyumlarından daha yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Kumaş (2008) ve Öztürk (2012) tarafından yapılan araştırmalarda ise bu çalışmadan farklı olarak ilköğretim ikinci kademedeki görev yapan öğretmenlerin, birinci kademedeki çalışan öğretmenlere göre daha yüksek iş doyumuna sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çardak (2002), Ekinci (2006) ve Bilir'in (2007) yaptıkları çalışma sonuçları incelendiğinde ise çalıştığı okul türünün öğretmenlerin iş doyum düzeylerinde anlamlı bir farklılaşma yaratmadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla çalışılan okul türü değişkeni farklı çalışmalarda farklı sonuçların ortaya çıkmasına neden olan değişkenlerden birisi olarak değerlendirilebilir.

Çalışılan okul türü değişkeni açısından öğretmenlerin okul yaşam kalitesi algıları incelendiğinde ise genel anlamda anlamlı bir farklılık olmadığı, ancak "okula yönelik algı" ve "öğrenciye yönelik algı" alt boyutlarında ise ilkokulda görev yapan öğretmenler lehine anlamlı farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İlkokul kademesinde görev yapan öğretmenlerin okula yönelik ve öğrenciye yönelik daha olumlu bir tutum içerisinde olduğu söylenebilir. Türkyılmaz ve Kuş (2010) tarafından yapılan çalışmada ise ortaöğretim öğretmenleri ile ilköğretim öğretmenlerinin okul kalitesine yönelik algıları karşılaştırılmış ve ilköğretim kademesinde görev yapan öğretmenler lehine anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Türkyılmaz ve Kuş (2010) da bu sonucu ilköğretimdeki öğretmenlerin hedef kitlelerinin daha küçük yaşta öğrenciler olması ile açıklamıştır. Dolayısıyla bu çalışmanın bulgularıyla da örtüşmektedir.

İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin okul yaşam kalitesi algıları ile iş doyum algıları arasındaki ilişkiye yönelik yapılan korelasyon analizi sonucunda öğretmenlerin iş doyum algılama düzeyleri ile okul yaşam kalitesi düzeyleri arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sonuç olarak gerek okul yaşam kalitesine yönelik algının iş doyumunu olumlu yönde yordadığı, yine aynı şekilde iş doyumuna yönelik algının da okul yaşam kalitesine yönelik algıyı olumlu yönde yordadığı söylenebilir.

Eğitimde kaliteyi artırabilmek için öncelikle öğretmene yatırım yapılması gerektiği ve bunun da maddi olanakların yanısıra çalışma ortamlarının kalitesinin artırılması şeklinde de ele alınması şeklinde düşünülmesi süreci daha olumlu hale getirecektir. Öğretmenlerin iş doyumlarını artırıcı düzenlemelere gidilmesi için öncelikle okulların bir yaşam merkezi haline getirilmesi gerektiği ve bunun da okul yaşam kalitesinden

geçtiği göz önünde bulundurularak bu doğrultuda düzenlemelere gidilmelidir. Özellikle de kadın öğretmenlerin okul yaşam kalitesi algılarını artırmaya yönelik çalışmalar yapılabilir. Kadın öğretmenlerin okulda daha çok söz hakkına sahip olacakları faaliyetler düzenlenmeli ve en çok sıkıntı yaşadıkları konularda bilgilendirici seminerler verilmelidir. Öğretmenlerin okul yaşam kalitesinin artırılmasına yönelik beklentilerini ortaya koyan çalışmalar da yapılabilir. Özellikle mesleğinin orta kademesinde olan öğretmenlerin iş doyumunu ve okul yaşam kalitesi algılarının da düşük olduğu, onların mesleki durgunluk (kariyer platosu) evresinde oldukları göz önünde bulundurularak onların tekrar mesleklerine sahip çıkmalarına ve iş doyumlarını artırmaya yönelik özlük haklarında düzenlemeler gibi gerek formal anlamda iletişim kanallarının daha açık tutulması gibi gerekse informal anlamda düzenlemelere gidilebilir.

KAYNAKÇA

- Akçamete, G., Kaner, S. & Sucuoğlu, B. (2001). *Öğretmenlerde tükenmişlik, iş doyumunu ve kişilik*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Akıncı, Z. (2002). Turizm sektöründe çalışan doyumunu etkileyen faktörler: Beş yıldızlı konaklama işletmelerinde bir uygulama. *Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi*, (4), 1-25.
- Altınkurt, Y. & Yılmaz, K. (2014). Öğretmenlerin mesleki profesyonelliği ile iş doyumları arasındaki ilişki. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4 (2), 57-71.
- Bilir, M. E. (2007). *Öğretmen algılarına göre ilköğretim okul yöneticilerin dönüşümcü liderlik özellikleriyle öğretmenlerin iş doyumunu ilişkisinin incelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Çardak, M. (2002). *İlköğretim okullarında çalışan öğretmenlerin iş doyumunu ile strese başa çıkma yolları*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Çelik, O. T. (2011). *İlköğretim okulu yöneticilerinin ve öğretmenlerinin örgütsel adalet algıları ile iş doyumları arasındaki ilişki*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Demir, M. R. & Yıldızlı, H. (2015). Okul yaşam kalitesine ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri. *Researcher: Social Science Studies*, 5, 69-86.
- Demirkıran, T. (2004). *Özel eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin iş tatminleri ve örgütsel bağlılıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Doğan, N. (2005). *İlköğretim okulu müdür yardımcılarının iş doyumunu*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale.
- Ekinci, Y. (2006). *İlköğretim okulu yöneticilerinin sosyal beceri düzeylerine göre öğretmenlerin iş doyumunu ve iş stresinin karşılaştırılması*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.
- Erden, A. & Erdem, M. (2013). İlköğretim okullarında okul yaşamı kalitesi: Van İli örneği. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28 (3), 151-165.
- Eriş, H. M. & Anıl, D. (2016). Üniversite öğrencilerinin yaşam kalitesi düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31 (3), 491-504.
- Filiz, Z. (2014). Öğretmenlerin iş doyumunu ve tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 10 (23), 157-171.
- Gündüz, H. (2008). *İlköğretim okullarında örgütsel iklim ile öğretmenlerin iş doyumunu arasındaki ilişki*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.
- Güner, A. R. (2007). *Sağlık hizmetlerinde örgütsel bağlılık, işe bağlılık ve iş tatmini arasındaki ilişkilerin modellenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- İnal, U. (2009). *Adana il sınırları içerisindeki yatılı ilköğretim bölge okullarında bulunan öğretmen ve öğrencilerin okul yaşam kalitesi algılarının incelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi, Adana.
- İlmen, E. (2010). *Okul grubunun okul yaşam kalitesi ve akademik başarı üzerindeki etkisi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.
- Karasar, N. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, (22.basım), Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karatzias, A., Power, K., & Swanson, V. (2001). Quality of school life. Development and preliminary standardization of an instrument based on performance indicators in Scottish secondary schools. *School Effectiveness and School Improvement*. 12(3), 265-284.
- Keser, A. (2005). The relationship between job and life satisfaction in automobile sector employees in Bursa-Turkey. *İş, Güç, Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 7(2), 52-63.
- Kılıç, Ö. S. (2011). *İlköğretim okullarında görev yapan okul müdürü ve öğretmenlerin iş doyumunu*. (Tokat ili örneği). (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Korkmaz, G. (2009). *İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin okul yaşam kalitesini algılama düzeyleri ve mesleki tutumlarının incelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi, Adana.

- Korkmaz, A. (2013). *İlkokul ve ortaokul öğretmenlerinin çatışma yönetimi stratejileri ve iş doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Okan Üniversitesi, İzmir.
- Korkmaz, G. & Sadık, F. (2011). The analysis of perception levels of primary school teachers with regard to quality of school life. *İlköğretim Online*, 10 (1), 285-301.
- Koruklu, N., Feyzioğlu, B., Özenoğlu, K.H. & Aladağ, E. (2013). Öğretmenlerin iş doyumları düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(25), 119 – 137.
- Köklü, N., Büyükoztürk, Ş. & Bökeoğlu, Ö. Ç. (2006). *Sosyal bilimler için istatistik*. Ankara: Pegem-A Yayıncılık.
- Kumaş, V. (2008). *Öğretmenlerin iş doyum düzeyleri ile stres düzeyleri arasındaki ilişki*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Leonard, C. A. R. (2002). *Quality of school life and attendance in primary schools*. (Yayınlanmamış doktora tezi). University of Newcastle, Faculty of Education and Arts, Australia.
- Linnakylä, P. & Brunell, V. (1996). *Quality of school life in the Finnish and Swedish speaking schools in Finland*. In M. Binkley, K. Rust, T. Williams (Eds.). Reading literacy in an international perspective (pp. 203 – 217). U.S. Department of Education Office of Educational Research and Improvement, NCEES.
- Malin, A. & Linnakylä, P. (2001). Multilevel modelling in repeated measures of the quality of Finnish school life. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 45 (2), 145-165.
- Miner, John B. (1992). *Industrial/Organizational Psychology*. New York: Mcgraw Hill.
- Öcal, Ö. (2011). *İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin iş tatmini düzeylerinin demografik özelliklere göre incelenmesi: İstanbul İli Maltepe İlçesi örneği*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- Öztürk, N. (2012). *İlköğretim okul müdürlerinin öğretmenler tarafından algılanan yönetici becerileri ile öğretmenlerin iş doyumları arasındaki ilişki*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.
- Robbins, S. P. & Judge, T. (2012). *Örgütsel Davranış*. (Çev. Ed.: İ. Erdem), Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Sarı, M. (2007). *Demokratik değerlerin kazanımı sürecinde örtük program: Düşük ve yüksek okul yaşam kalitesine sahip iki ilköğretim okulunda nitel bir çalışma*. (Yayınlanmamış doktora tezi). Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Sarı, M. (2012). Empatik sınıf atmosferi ve arkadaşlara bağlılık düzeyinin lise öğrencilerinin okul yaşam kalitesine etkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 18(1), 95-119.
- Tunacan, S. (2005). *Beykoz İlçesindeki lise öğretmenlerinin iş doyumunu etkileyen faktörleri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Tunç, E. & Beşaltı, M. (2014). Okul yaşam kalitesinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Turkish Journal of Education*, 3 (4), 28-39.
- Tura, M. (2012). *İlköğretim okulu müdürlerinin liderlik stillerinin öğretmenlerin iş doyumuna etkisi: Karacabey İlçesi örneği*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir.
- Turcan, H. (2011). *İlköğretim okulu öğretmenlerinin öz yeterlik alguları ile iş doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Türkyılmaz, M. & Kuş, Z. (2010). Öğretmenlerin okul kalitesini algılamalarındaki farklılıklar. *Abi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11 (2), 285-304.
- Ünverdi, D. (2016). *Okul yöneticilerinin etik liderlik davranışlarının öğretmenlerin iş doyumları ile ilişkisi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Zirve Üniversitesi, Gaziantep.
- Vural, B. (2004). *Yetkin-İdeal-Vizyoner Öğretmen*. İstanbul: Hayat Yayınları.
- Yıldız, B. (2013). *İlkokul ve ortaokul öğretmenlerinin iş stresi, örgütsel bağlılık ve iş doyumuna yönelik algılarının incelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- Yılmaz, N. (2010). *Lise öğretmenlerinin iş doyum düzeyleri (Bağcılar örneği)*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.

Citation Information

Karakaya Çiçek, H. & Çoruk, A. (2017). İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Okul Yaşam Kalitesi Algıları ile İş Doyumu Algıları Arasındaki İlişki. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 750-761.